

KOMENDANT GŁÓWNY POLICJI

Warszawa, dnia 24 kwietnia 2012 roku

WK-III-422/12/JS

Odpowiadając na Pani wniosek z dnia 23 marca 2012 roku o udzielenie informacji o podstawie, celu i zakresie przetwarzania przez Policję Pani danych telekomunikacyjnych, pragnę Panią poinformować, co następuje.

Konstytucja RP - w art. 49 - zapewnia wolność i ochronę komunikowania się, zaś ograniczenie w tym zakresie może nastąpić jedynie w przypadkach określonych w ustawie i w sposób w niej określony. Nadto przepisy konstytucyjne w art. 51 ust. 3 wskazują prawo dostępu obywateli do dotyczących ich urzędowych dokumentów i zbiorów danych, natomiast ograniczenia w tym zakresie, jak też zasady i tryb gromadzenia i udostępniania informacji określać winna ustawa (art. 51 ust. 3 i 5 Konstytucji RP). Zestawienie powyższych przepisów, uzupełnione o treść art. 7 Konstytucji RP, nakazującego organom administracji publicznej działania na podstawie i w granicach prawa, określa normę, według której wskazane w ustawach organy administracji publicznej mogą wyjątkowo i tylko w granicach upoważnienia ustawowego uzyskiwać informację o komunikowaniu się obywateli, zaś dokumenty urzędowe (informacje w zbiorach danych) powstałe w tym względzie są dostępne dla obywatela, co do którego informację o jego komunikowaniu się uzyskał ów organ, na zasadach określonych w ustawie i tylko w ustawie dostęp ten może zostać ograniczony.

Prima facie wydaje się, że ingerencję w owo prawo do swobodnego komunikowania się stanowią przepisy regulujące pozyskiwanie danych telekomunikacyjnych przez ustawowo wskazane organy administracji publicznej. Jednakże pogłębiona analiza instytucji pozyskiwania tych danych, w szczególności zaś wyraźne odróżnienie ich od instytucji kontroli operacyjnej (przy wykonywaniu czynności operacyjno - rozpoznawczych przez Policję) - art. 19 ustawy o Policji (a w postępowaniu przygotowawczym - kontrola i utrwalanie rozmów - art. 237 i nast. k.p.k.), skłania do stwierdzenia, że pozyskiwanie danych telekomunikacyjnych w minimalnym stopniu ogranicza prawo do ochrony tajemnicy komunikowania się - o czym niżej.

Przepisy regulujące uprawnienie Policji do pozyskiwania danych telekomunikacyjnych zawarte zostały m.in. w ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 roku o Policji (Dz. U. z 2011 r. Nr 287, poz. 1687 z późn. zm.). Jak wynika z treści art. 20 c ust. 1 ustawy o Policji, w celu zapobiegania lub wykrywania przestępstw Policja może mieć udostępniane dane telekomunikacyjne oraz może je przetwarzać. W zakres danych telekomunikacyjnych - zgodnie z art. 180c i 180d ustawy z dnia 16 lipca 2004 roku - Prawo telekomunikacyjne (Dz. U. Nr 171, poz. 1800, z późn. zm; zwanej dalej „prawem telekomunikacyjnym”) - wchodzi:

- 1) dane niezbędne do:
 - a) ustalenia zakończenia sieci, telekomunikacyjnego urządzenia końcowego, użytkownika końcowego inicjującego połączenie i do którego kierowane jest połączenie,¹

¹ Szczegółowy zakres użytych pojęć określony został w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 28 grudnia 2009 roku w sprawie szczegółowego wykazu danych oraz rodzaju operatorów publicznej sieci

- b) określenia: daty i godziny połączenia oraz czasu jego trwania, rodzaju połączenia jak również lokalizacji telekomunikacyjnego urządzenia końcowego;
- 2) dane transmisyjne, które oznaczają dane przetwarzane dla celów przekazywania komunikatów w sieciach telekomunikacyjnych lub naliczania opłat za usługi telekomunikacyjne, w tym dane lokalizacyjne, które oznaczają wszelkie dane przetwarzane w sieci telekomunikacyjnej wskazujące położenie geograficzne urządzenia końcowego użytkownika publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych;
- 3) dane o lokalizacji, które oznaczają dane lokalizacyjne wykraczające poza dane niezbędne do transmisji komunikatu lub wystawienia rachunku;
- 4) dane o próbach uzyskania połączenia między zakończeniami sieci, w tym dane o nieudanych próbach połączeń, oznaczających połączenia między telekomunikacyjnymi urządzeniami końcowymi lub zakończeniami sieci, które zostały zestawione i nie zostały odebrane przez użytkownika końcowego lub nastąpiło przerwanie zestawianych połączeń;
- 5) dane dotyczące użytkownika będącego osobą fizyczną:
 - a) nazwiska i imiona,
 - b) imiona rodziców,
 - c) miejsce i datę urodzenia,
 - d) adres miejsca zameldowania na pobyt stały,
 - e) numer ewidencyjny PESEL – w przypadku obywatela Rzeczypospolitej Polskiej,
 - f) nazwę, serię i numer dokumentów potwierdzających tożsamość, a w przypadku cudzoziemca, który nie jest obywatelem państwa członkowskiego UE albo Konfederacji Szwajcarskiej – numeru paszportu lub karty pobytu,
 - g) zawarte w dokumentach potwierdzających możliwość wykonania zobowiązania wobec dostawcy publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych wynikającego z umowy o świadczenie usług telekomunikacyjnych,
 - h) w sytuacji, kiedy osoba fizyczna wyraziła zgodę na przetwarzanie przez dostawcę dostępnych usług telekomunikacyjnych innych danych tej osoby w związku ze świadczoną usługą - inne dane objęte zgodą, a w szczególności numer identyfikacji podatkowej NIP, numer konta bankowego lub karty płatniczej, adres korespondencyjny użytkownika, jeżeli jest on inny niż adres miejsca zameldowania na pobyt stały tego użytkownika, a także adres poczty elektronicznej oraz numery telefonów kontaktowych;
- 6) elektroniczny wykaz abonentów, użytkowników lub zakończeń sieci, uwzględniając w nim dane uzyskiwane przy zawarciu umowy.

Dane powyższe obowiązany jest udostępnić Policji podmiot prowadzący działalność telekomunikacyjną.

Materiały uzyskane w wyniku owego udostępnienia, które stanowią - posługując się nomenklaturą konstytucyjną - materiały urzędowe, zawierające informacje mające znaczenie dla postępowania karnego, Policja przekazuje właściwemu miejscowo i rzeczowo prokuratorowi, natomiast te, które nie zawierają informacji mających znaczenie dla postępowania karnego, podlegają niezwłocznemu komisyjnemu i protokolarnemu zniszczeniu (art. 20c ust. 6 i 7 ustawy o Policji). Z powyższego zapisu wynika - po pierwsze - iż Policja nie może prowadzić zbioru danych telekomunikacyjnych. Po wtóre - czas przetwarzania udostępnionych danych telekomunikacyjnych jest wyjątkowo krótki i ogranicza się do czasu liczonego od momentu udostępnienia ich do chwili przekazania tych danych do prokuratury bądź też ich zniszczeniu.

Policja dokonuje zatem wstępnej oceny przydatności danych dla prowadzonego postępowania karnego i nie może podjąć innej decyzji - po dokonaniu oceny - aniżeli o przekazaniu danych prokuraturze lub ich zniszczeniu. Z tych też względów nie ma prawnej możliwości dalszego przetwarzania przez Policję owych danych, „pozostawiając” je do dalszego wykorzystania.

Skutkiem normy zawartej w art. 20c ust. 6 i 7 ustawy o Policji jest to, że Policja nie może posiadać danych telekomunikacyjnych udostępnionych przez właściwy podmiot prowadzący działalność telekomunikacyjną, poza momentem dokonywania wstępnej oceny ich przydatności dla

telekomunikacyjnej lub dostawców publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych obowiązanych do ich zatrzymywania i przechowywania (Dz. U. Nr 226, poz. 1828).

postępowania karnego (dalsza weryfikacja w tym zakresie odbywa się w prokuraturze i sądzie) oraz, gdy prokurator przekaze te dane - wraz z innymi materiałami postępowania - celem prowadzenia postępowania karnego lub wykonania określonej czynności w ramach takiego postępowania. Niemniej w tych przypadkach podmiotem „zarządzającym” owymi danymi jest de facto prokurator. Posiadanie owych danych w innej sytuacji stanowiłoby przekroczenie uprawnień.

Wyłączając sytuację, w której uzyskane materiały zawierające dane telekomunikacyjne zostają zniszczone (bowiem w tym przypadku te materiały nie istnieją i nie są możliwe do odtworzenia, tym bardziej zatem do przetwarzania) do rozważenia pozostaje moment dokonywania wspomnianej wyżej oceny jak również okres, w którym prowadzone są przez Policję czynności w ramach postępowania przygotowawczego. Oba wskazane okresy w pełni konsumowane są w dwóch kategoriach spraw, mianowicie jako okres prowadzenia przez Policję czynności operacyjno - rozpoznawczych lub czynności dochodzeniowo - śledczych.

W przedmiocie udzielania informacji o osobie uzyskanych w czasie wykonywania czynności operacyjno - rozpoznawczych, zastosowanie znajduje art. 21 ustawy o Policji, zgodnie z którym udzielanie owych informacji jest dozwolone wyłącznie na żądanie sądu lub prokuratora, a wykorzystanie tych informacji może nastąpić tylko w celu ścigania karnego. Zasada ta nie ma zastosowania, jeżeli ustawa nakłada obowiązek lub umożliwia udzielenie takich informacji określonemu organowi albo obowiązek taki wynika z umów lub porozumień międzynarodowych, a także w przypadkach, gdy zatajenie takiej informacji prowadziłoby do zagrożenia życia lub zdrowia innych osób. Umocnieniem powyższej normy w systemie prawa są również zapisy art. 20a i 20b ustawy o Policji, konstytuujące ochronę form i metod realizacji ustawowych zadań Policji, w szczególności zaś szczegółowych form, zasad i organizacji czynności operacyjno - rozpoznawczych oraz stosowanych środków i metodach ich realizacji - udzielenie informacji w tym zakresie możliwe jest wyłącznie w przypadku, gdy istnieje uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa ściganego z oskarżenia publicznego w związku z wykonywaniem tych czynności (w takim przypadku udzielenie informacji następuje w trybie określonym w art. 9 ustawy z dnia 21 czerwca 1996 r. o niektórych uprawnieniach pracowników urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw wewnętrznych oraz funkcjonariuszy i pracowników urzędów nadzorowanych przez tego ministra).²

W tym miejscu warto również - na poparcie powyższej tezy - przytoczyć stanowisko Trybunału Konstytucyjnego, zawarte w wyroku z dnia 12 grudnia 2005 roku,³ iż materiały operacyjne sensu stricto, mimo ich utrwalenia na piśmie nie mają waloru dokumentów urzędowych i nie korzystają ze szczególnej mocy dowodowej. Nie stanowią dowodu tego, co jest w nich stwierdzone, nie służy im bowiem domniemanie prawdziwości właściwe jedynie dla dokumentu urzędowego. A zatem materiały operacyjne zawierające dane telekomunikacyjne w myśl powyższego nie stanowią dokumentów urzędowych nie podlegają udostępnieniu na podstawie art. 51 ust. 3 Konstytucji RP. Jednocześnie przepisy ustawy o Policji nie określają prawa podmiotowego osób do uzyskiwania informacji o przeprowadzonych wobec nich czynnościach operacyjno - rozpoznawczych, w tym również pozyskanych danych telekomunikacyjnych, co harmonizuje z normą konstytucyjną wynikającą z art. 51 ust. 4 w zw. z art. 31 ust. 3 ustawy zasadniczej.

Jako, że w toku niniejszej sprawy, zainicjowanej Pani wnioskiem z dnia 23 marca 2012 roku nie ujawniono jakiegokolwiek z przesłanek umożliwiających udostępnienie takich informacji - bez względu na to, czy one faktycznie są przetwarzane - kwestię Pani żądań w tej części należy rozpatrzyć odmownie, z uwagi na brak legitymacji po Pani stronie w przedmiocie uzyskania tego rodzaju wiedzy. Inne rozstrzygnięcie naraziłoby bowiem organ Policji na zarzut przekroczenia uprawnień i jako takie oznaczałoby także naruszenie konstytucyjnej zasady opisanej we wspomnianym na wstępie art. 7 Konstytucji RP.

Odnosząc się natomiast do problematyki udostępnienia przedmiotowych informacji w sytuacji wykonywania czynności dochodzeniowo - śledczych należy w pierwszym rzędzie zaznaczyć, iż Policja nie przetwarza Pani danych osobowych na zasadach określonych w art. 20

² Dz. U. Nr 106, poz. 491, z późn. zm

³ Sygn. akt K 32/04; opubl. Dz. U. z 2005 r. Nr 250, poz. 2116.

